

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

LAURA IMAI MESSINA

CE ÎNCREDINȚĂM VÂNTULUI

Traducere din italiană de
SMARANDA BRATU ELIAN

HUMANITAS
fiction

Lui Ryōsuke, Sōsuke și Emilio,
glasurilor care vă vor însoți întotdeauna

Precizări

Pentru transcrierea termenilor japonezi am utilizat sistemul Hepburn, conform căruia vocalele se citesc ca în italiană [și română – n.tr.], iar consoanele ca în engleză. Semnalăm de asemenea că:

- ch* este o africată surdă ca în italianescul *cesta* [rom. *cer*]
- g* este o velară ca în italianescul *galassia* [rom. *gaz*]
- h* se pronunță ca în italiană [românește]
- j* e o africată sonoră și se pronunță ca *g* din italianescul *gesto* [rom. *ger*]
- s* este surd ca în italianescul *sassi* [rom. *sus*]
- sh* este o fricativă ca în românescul *ședea*
- u* precedat de *s* sau de *ts* (*su* și *tsu*) este aproape mut
- w* se pronunță ca un *u* scurt
- y* se pronunță *i*
- z* se pronunță ca în italiană *s* din *sbaglio* [ca *z* în română]

S-a menținut semnul diacritic pe vocalele care se citesc prelungit. Toți termenii japonezi au fost traduși printr-un masculin. Conform convenției japoneze, numele de familie precedă numele mic.

Această poveste este inspirată de un loc care există în realitate, în nord-estul Japoniei, în Prefectura Iwate.

Într-o zi cineva a instalat o cabină telefonică în grădina casei sale, la poalele muntelui Kujira-yama, adică Muntele Balenei, în imediata apropiere a orașului Ōtsuchi, unul dintre locurile cel mai grav lovite de tsunami-ul din 11 martie 2011.

În interiorul ei se află un telefon vechi, negru, care însă nu este conectat și care poartă glasurile în văzduh.

Mii de persoane merg în pelerinaj la el în fiecare an.

*E o translare de forme dintr-o viață / într-alta.
Concert în care / doar orchestra se schimbă. /
Dar muzica rămâne, e acolo.*

Mariangela Gualtieri

*Scoală-te, crivățule! Vino, vântule de miazăzi!
Suflați peste grădina mea, ca să picure mirosurile din ea! –
Să intre iubitul meu în grădina lui,
și să mănânce din roadele lui alese! –*

Cântarea Cântărilor, 4:16, Chemarea miresei

Nu-ți dărui, așadar, iubirea grabei.

Kojiki

Prolog

O vântoasă plesni plantele din întinsa grădină în pantă din Bell Gardia.

Ca să se apere, femeia ridică instinctiv un cot acoperindu-și fața și își îndoi spinarea. Însă își reveni imediat, trează și dreaptă.

Venise cu noaptea în cap, văzuse ivindu-se lumina când soarele era încă ascuns. Descărcase din mașină ditamai sacii: cincizeci de metri de folie de plastic din cea mai grosă, în suluri, rulouri de bandă izolantă, zece cutii de cuie îndoite pentru fixarea în pământ și un ciocan cu mâner de damă. Un vânzător de la Conan, imensul supermarket de fierărie, ceruse să-i vadă mâna ca să măsoare mânerul, dar ea tresărise.

Se apropie în grabă de cabina telefonică, o văzuse fragilă, ca din vată de zahăr și bezea, pipăită parcă de un număr infinit de degete. Vântul devenise de-acum furtună, nu mai era timp.

Trudiseră mai bine de două ore, fără pauză, pe colina de la Ōtsuchi: ea, înfășurând în folie cabina, băncuța, inscripția de la intrare și mica arcadă de unde pornea poteca – cu vântul care nu contenise o clipă s-o biciuiască. Uneori, fără să-și dea seama, se făcuse ghem cuprinzându-se singură cu brațele, dar de fiecare dată, imediat, revenise în picioare, își îndreptase spatele și se ridicase mândră înfruntând puhoiul de nori care de-acum acoperea pe de-a-ntregul colina.

Numai la sfârșit, când îi păru că simte în gură gustul sărat al mării, de parcă aerul suise într-atât încât învăluia întreaga lume, numai atunci se oprise. Sleită, se așezase pe băncuța înfășurată ca un cocon de vierme de mătase, cu tălpile deja pline de pământ.

De-o fi să cadă lumea, își zise, o să cadă împreună cu ea; dar dacă mai exista o posibilitate cât de mică s-o țină în picioare, fie chiar și bătăindu-se, și-ar fi dat și ultima suflare ca s-o ajute.

Orașul, acolo jos, încă dormea. Ici-colo se aprinsese câte un bec colorând ferestrele, dar de teama taifunului care se apropia, majoritatea stăteau cu obloanele trase și cu închizătorile asigurate cu drugii de lemn. Unii proptiseră saci de nisip în fața ușilor, pentru ca furia vântului să nu le smulgă din țâțâni și să se inunde odăile.

Totuși s-ar fi zis că lui Yui nu-i păsa de ploaie, de cerul acela coborât până la pământ. Își admiră lucrarea: marile folii de plastic și scotch-ul cu care înfășurase și fixase cabina, băncuța de lemn, lespezile de piatră în șir indian de pe potecă, arcada de la intrare și inscripția care zicea „Telefonul Vântului“.

Toate erau năpădite de pământ și de stropi. Dar dacă taifunul ar fi smuls sau spulberat ceva, ea era acolo ca să-l repare.

Nici nu-i trecu prin minte lucrul cel mai elementar, anume că fragilitatea nu era a lucrurilor, cât a trupului ei, ideea că obiectele materiale pot fi reparate sau înlocuite în vreme ce trupul nu se repară, și că, da, poate uneori el e mai tare decât sufletul – care când se frânge se frânge pentru totdeauna – dar oricum nu-i tare ca lemnul, ca plumbul sau fierul. Nu se gândi nici o clipă că pericolul putea s-o pască pe ea.

„Ia te uită, a și venit septembrie“, șopti Yui contemplând negreala cerului care se apropia dinspre răsărit. *Nagatsuki* 長月, „luna nopților lungi“, asta însemna numele care-i fusese dat în vechime. Și totuși își amintea că formula aceea o repetase lună de lună, pentru noiembrie, dar și pentru decembrie. De-acum e aprilie, spusese atunci, apoi mai și tot așa mai departe, în numărătoarea exactă a zilelor, începând din acel 11 martie 2011.

Fiecare săptămână fusese un chin, fiecare lună fusese doar un timp pus la păstrare, în pod, în vederea unei folosiri viitoare, care cine știe de-avea să vină vreodată.

Yui avea părul lung, foarte negru, și totuși blond la vârfuri, ca o creștere continuă care pornea din adânc pentru a ajunge pe culmi. De când mama și fiica ei fuseseră supte de mare în acel dezastru, nu și-l mai vopsise. Doar îl scurtase puțin din când în când, lăsându-l până la urmă să crească cum o fi, ca o aureolă strâmbă. Culoarea părului, distanța dintre blondul de dinainte și negrul de la rădăcină ajunseseră să măsoare durata doliului. Devenise un soi de calendar de Advent.

Faptul că supraviețuise era mai ales meritul grădini aceleia, cabinei albe cu ușă pliantă și telefonului negru așezat pe raftuleț lângă carnet. Degetele compuneau un număr oarecare, receptorul se lipea de ureche și vocea se cufunda în el. Uneori plângea, alteori însă râdea, că viața știe să fie caraghioasă chiar și când are loc o tragedie.

Acum taifunul ajunsese aproape la ea, Yui îl simțea venind.

În ținutul acela urganele erau lucru obișnuit, mai ales vara. Reconfigurau peisajul, smulgeau acoperișurile și le împrăștiau țiglele pe pământ ca semințele, și de fiecare dată Suzuki-san, paznicul de la Bell Gardia, ocrotea grădina cu aceeași grijă iubitoare.

De data asta însă taifunul amenința să fie fioros, iar Suzuki-san nu era acolo. Zvonul că era bolnav se răspândise cu viteză. Nu se știa prea bine cât de gravă era boala, dar se știa că fusese internat la spital pentru investigații.

Dar, dacă nu ocrotea el locul acela, cine altcineva s-o facă?

Lui Yui taifunul i se înfățișa ca un copil care se pregătește, cu răutate, să răstoarne o găleată de apă peste castelul de nisip al unui alt copil, unul mai nepregătit, mai naiv; îl observă de la distanță, din spatele unei stânci, cum stă să lovească.

Norii își schimbau continuu poziția, totul deasupra se deplasa cu iuțeală, iar lumina părea s-o ia în grabă spre apus.

Minut după minut cobora tot mai jos, mai aproape de ea, se lăsa ca o mână pe fruntea colinei să vadă dacă era caldă sau se prefăcea.

Când urletul vântului se rostogoli peste grădină, în vârtejul lui totul păru că se face una cu pământul, nu mă lovi, păru ea că șoptește.

Pletele lui Yui se înfoiară, se despicară ca o meduză, se sparseră în șuvițe apoi reîncepură să se umfle. Era de-ajuns să privești capul acela de femeie ca să intuiești toanele vântului, șuierul sinistru care preceda prăpădul plantelor, al florii Nirvanei, floarea morților, *higan-bana* care se înălța stacojie; hortensia ofilită care redevenea tufiș; *fūsen-kazura*, cu inflorescența-i albă și fructele verzi din care copiii scoteau sunete ca de clopoței.

Deși cu greu se mai putea ține în picioare, simți nevoia să se mai aplece o dată ca să se asigure că totul era ocrotit. Când târându-se pe pământ, când lăsându-se în voia acelei tulumbe de aer, întinse piciorul spre ultima piatră a cărării. Mai inspectă o dată cu privirea cărligele cu care prinsese foliile împrejurul cabinei. Se înfîgea în vânt mișcând brațele ca și cum ar fi înotat.

Doar una din lepezile potecii scrâșni, iar lui Yui îi reveniră în minte cuvintele fetei ei care le zicea *biscuiți* blocurilor de piatră care acopereau șanțul de scurgere de lângă casă.

Zâmbi recunoscătoare pentru recuperarea acelei amintiri.

Când ești mic fericirea o percepi ca pe un obiect. Un trenuleț care se ivește dintr-o sacoșă, folia în care e învelită felia de tort. Poate și o fotografie care te înfățișează în centrul scenei și cu toți ochii țintă la tine.

Când te faci mare totul devine mai complicat. Fericirea este succesul, munca, un bărbat sau o femeie, lucruri greu de definit, laborioase. Când există, dar și când nu există, ea devine mai ales asta, un cuvânt.

Uite, se gândi acum Yui, copilăria te învață și altceva, că e de-ajuns să întinzi mâna în direcția bună ca s-o obții.

Sub cerul cenușiu mocirlos o femeie de circa treizeci de ani se ținea dreaptă, în pofda a toate. Cugeta la cât de practică poate fi fericirea, se rătăcea în gândul acela așa cum odinioară se rătăcea în cărți, în poveștile celorlalți, care încă de mică îi păruseră toate, fără excepție, mai frumoase decât povestea ei. Se întreba chiar dacă nu cumva acesta fusese motivul pentru care alesese să lucreze la radio. O fascina să asculte viețile altora, să se piardă în poveștile lor.

De ceva ani, pentru Yui fericirea se ivera din acel obiect negru și greu pe care se perindau în cerc numerele de la 1 la 0. Cu urechea lipită de receptor, se pierdea în priveliștea grădinii de pe acea colină îndepărtată din nord-estul Japoniei. Prin despicătura în V a pământului zărea chiar și marea și-i intuia mirosul încrețit de sare. Li Yui visa că vorbește cu fetița ei mereu de trei ani și cu mama, care o ținuse în brațe până la sfârșit.

Iar când fericirea devine un lucru, orice atentează la siguranța lui se preface în dușman. Chiar și unul impalpabil ca vântul, chiar și ploaia care cade de sus.

Cu prețul vieții ei lipsite de rost, Yui nu avea să lase să i se întâmple ceva rău acelui *lucru* și locului căruia îi încredința vocea.

Prima dată auzise vorbindu-se de asta la radio.

La sfârșitul programului intrase pe fir un ascultător care ținea să povestească ce-l făcea pe el să se simtă mai bine după dispariția soției lui.

Discutaseră mult în redacție înainte de a stabili tema episodului. Toți știau de ea, de abisul din sufletul ei. Dar Yui insistase că, orice ar fi ieșit la iveală, ea se simțea tare. Tocmai pentru că suferise atât, nici o durere n-o mai atingea.

„Ce v-a ajutat să vă treziți mai ușor dimineața și să vă culcați seara după un doliu important? Ce vă face să vă simțiți bine când sunteți necăjiți?“

Episodul ieșise totuși mai puțin mohorât decât prevăzuseră.

O femeie din Aomori povestise că ea când e tristă gătește: face tarte dulci și sărate, *macarons*, dulcețuri, mici gustări gen crochete sau pește la grătar în zahăr ars și sos de soia, verdețuri fierte de introdus în *bentō*; cumpărase chiar și un freezer separat, pentru ca atunci când o apuca cheful să le poată pune la congelat. De *Hina-matsuri*, serbarea fetițelor, care era pe 3 martie, de ziua când pe vremuri o sărbătorea pe fetița ei, avea grijă să le dezghețe frumos. Era sigură că, admirând expoziția de păpuși din camera de zi, scările cu diferitele marionete care simbolizau familia imperială, o s-o apuce un chef nestăvilit să curețe legume, să le taie, să le opărească.

Alta, tânără funcționară la Aichi, telefonă ca să le spună că ea, în schimb, intra în cafenele și mângâia câinii, pisicile și dihorii, mai ales dihorii. Era de-ajuns să le simtă boticul în palme, că îi și revenea bucuria de viață. Un bătrân mărturisi, pe șoptite, ca să nu-l audă nevastă-sa din dormitor, că el juca *pachinko*; un salaryman¹, care trăise despărțirea de logodnică ca pe un doliu, începuse să dea pe gât cești de ciocolată caldă și să ronțăie *sembei*.

Toți au zâmbit când o casnică din Tōkyō, o femeie de circa cincizeci de ani care își pierduse cea mai bună prietenă într-un accident, a povestit că se apucase să învețe franceza și că acea modulare diferită a vocii, și r-ul acela din gât, și accentele complicate îi creau iluzia că e altcineva. „N-am să învăț niciodată limba aia, limbile nu se lipesc de mine, dar nici nu vă închipuiți ce bine mă simt când rostesc bonjuurrrrr.“

Ultimul telefon a venit din Iwate, unul din locurile dezastrelor din 2011. Redactorul a aruncat o privire grăitoare către tehnicianul de sunet, apoi și-a plecat privirile spre pupitrul de regie, și nu și le-a mai mutat de-acolo până la sfârșitul apelului.

La fel ca Yui, ascultătorul își pierduse nevasta la tsunami, casa îi fusese smulsă de apă, trupul îi fusese târât printre dărâmături: înregistrat printre *yukue fumei*, dispăruți fără urmă. Acum locuia la fiu-său, departe de mare, care acolo e doar o vorbă.

„Ce să zic, începuse vocea care la scurte intervale se auzea trăgând din țigară, există însă cabina asta telefonică în mijlocul unei grădini, pe o colină izolată de tot ce-i în jur. Telefonul n-are conexiune dar vocile sunt preluate de vânt. Zic «Alo, Yōko, ce mai faci?», și atunci mi se pare că am redevenit cel de pe vremuri, că soția mea mă ascultă din bucătărie, tot robotind pentru prânz și cină, iar eu bombănind cafeaua care îmi arde limba.

1. În Japonia, termenul desemnează un întreprinzător sau o persoană cu funcție de conducere. (N. tr.)